

*Nincs a világon olyan nagy baj,
amin egy csoda ne segíthetne.*

Könyvem mottója az *Isten pénze* című musical utolsó mondata.

Az Író, aki nemcsak színpadra álmodta a csodálatos karácsonyi meséjét, de mint színész bele is lépett a saját történetébe, és pompásan eljátszotta kedvenc szerepét, a túlvilágról visszatért Jacob Marley szellemét, az előadás végén megjelenik a közönség előtt.

Leveszi szürke parókáját. Letörli arcáról a festéket. Nem Marley többé. Újra író, megint.

A játéknak vége.

Rágyújt a kedvenc szivarjára.

Elégedetten kifújja a füstöt, belenéz a füstkarikába, és azt mondja a közönségnek:

– Hát... valahogy így végződik a történetem... S ahogy írtam, jöttem rá magam is, hogy nincs a világon olyan nagy baj, amin egy csoda ne segíthetne!

És hamiskásan csippent a szemével.

Innen kezdve már zene szól.

Egy Tolcsvay–Sziámi dal, a *Karácsonyi Ének*.

Fény és tiszta ünnep árad minden lélekből!

Fénylő, mennyei ajándék, várunk téged, jöjj!

Immár velünk leszel! Gondukat űzzed el!

Mindenki énekel, téged ünnepel

Szent karácsony éjjel! Szent karácsony éjjel...

Dalolnak, boldogan.

Sokszor kérdeztem magamtól: Mi az a csoda?

Amikor leírtam Marley mondatát – tizenöt éve már –, ironikusnak éreztem. Én tettem hozzá Dickens történetéhez, akit azzal vádoltak, hogy egy szentimentális író: mohó bankárból nem lesz önzetlen ember, gonoszból nem lesz jó, s akik nem tudnak szeretni, nem tanulnak meg soha.

„Hol vannak manapság a csodák? – gondoltam keserűen.

– Sehol! Az életünk teli van gonddal, bajjal, félelemmel.

Nyomorral. Elvetemültséggel. A pénz megöl mindenkit.

Az, hogy egy gonosz emberből jó lesz, és egy dúsgazdag milliárdos szétszítja vagyonát, megtanul szeretni, és megment egy szegény, beteg gyereket, csakis a mesében van. Ott még vannak csodák – az életben nincsenek.”

Így vélhette a színész is, Szerednyey Béla, mert kedélyesen mondta ugyan ezt a záró gondolatot, hiszen a színpadi varázslata sikerült – egy megátalkodott, önző, rossz emberből, egy rohadt uzsorásból kihozta a jóságot és a szeretetet –, de azért fanyar gúny csillant a szemében. Mint aki tudja jól, hogy más a képzelet világa, és más a szomorú valóság.

A valóság: csodátlan.
Eltűnt a csoda. „A kétszer kettő józansága” hullt ránk.
Rossz valóságban élünk.
Így gondoltam régen.
Ma már másképp látom.
Tanító Mesterem azt mondta egyszer:
– A bölcs elszomorodik, ha annyi szennyet lát maga körül, mint amelyben éltek. De ha kétségbeesik tőle, akkor már nem bölcs.
És azt mondta még:
– Ne „higgy” a csodákban, hanem támaszkodj rájuk!
A csoda benned van. És ha ezt a csodát használni tudod, hamar elmúlnak a panaszaid...

Lilike

Nem ritka, hogy írók kitalálnak maguknak egy országot, és abban élnek. Képzelt világban. Minden művük ott játszódik, mert csakis ezt ismerik, a valódit nemigen. Balzac például a trafikban érdeklődött egy olyan úr után, aki csakis a regényében élt. Érthetetlennek tartotta, hogy nem jár ide, pedig erős dohányos. Vagy kitalálnak egy nyelvet, és azon írják a verseiket. Vagy álmodnak maguknak egy nőt, és abba szerelmesek. Dante például ezt tette. Gyerekkorában látott ugyan egy kislányt az utcán, a nevét is tudta, állítólag beszélt is vele – de szerintem ezt is csak az utókor hazudta, nehogy kiderüljön erről a halhatatlan szerelmeséről, Beatricéről, hogy nem is létezett egyáltalán. Nagy blama lenne, ha megtudnánk, hogy minden idők legnagyobb szerelme, az Örök Nő máig is érvényes szimbóluma csakis a költő fejében élt.

Vagyis hogy hazudta, de nagyon ügyesen.

Tudjuk, hogy Dulcinea sohasem létezett, csak Don Quijote lelkében. Halálosan szerette, az életét is föláldozta volna érte.

A középkor legnagyobb szerelmes verseit rendszerint olyan nőkhez írták, akik sohasem léteztek. De még a Szűz Mária-kultusz mögött is ott rejlik az emberi léleknek az a mágikus teremtő képessége, hogy nem kell látnia valakit ahhoz, hogy számára ő legyen a Mindene, életének értelme, és ha bajba jut, inkább várjon segítséget tőle, mint

a saját édesanyjától.
Aki a lelkünkben él – az él.

Petike, a kisunokám kitalált magának egy nőt.
Lilikének hívta.
Lilike a gyereke volt, akire nagyon vigyázott, hiszen az édesapja volt neki.
Persze az ilyen nagy fantáziájú szeretetnél, mely csakis a fejben játszódik, nehéz megkülönböztetni a szeretet műfaját: hogy ez most kifejezetten atyai szeretet, vagy testvéri szeretet, vagy – uram bocsá' – szerelem? Ezt nem lehet pontosan megállapítani. (Ez egyébként az életben is gyakran összemosódik: néha szerelmesek vagyunk a gyermekünkbe, a gyermekünk belénk, lány az apjába, fiú az anyjába. Néha a testvérek is egymásba. Jól ismeri ezt a pszichológia. Azért van így, mert SZERETET csak egy van. És a különféle műfajai összekeveredhetnek bennünk.)
Mivel Petike dumás kisfiú, művészlélek, sokat tudtunk Lilikéről. Kitértünk előtünk Lilike legintimebb titkait is.
Tudtuk, mikor dacos, mikor kedves, mikor nem eszik. Tudtuk, mikor alszik, s néha, amikor Petikének jókedve volt, elmondta, hogy ez a kislánya miatt van, aki hála istennek ma nagyon jó volt, tüneményesen kedves, egész nap játszott vele.

Lilike bevonult a családukba.
Ott élt velünk, mint Beatrice Dantével, és Dulcinea az örült, egyébként hős lovaggal – azzal a különbséggel, hogy minden kis részletet tudtunk róla.
Kezdetben például tisztába kellett tenni, mert bepisilt. Vagy bekakilt.
Dante az ilyen intim részleteket sohasem említette. Nemcsak mert szemérmes ember volt, hanem mert a középkorban élt. Más volt még akkor az emberi képzelet: idealizált.
Petike azonban már a posztmodern világ gyermeke, akiknek fantáziája korán hozzáidomult a naturalizmushoz.

Dulcineának például nem volt 500-as BMW-je – Lilikének ellenben volt, ezüstmetál színű, felnikkel; apjától (Petikétől) kapta, de mivel kicsi volt még, és nem volt jogosítványa, így Peti vitte őt mindenhová. Nem mintha neki lett volna – de mint Lilike négyéves apjának, kiadtak számára egy speciális Apa-vezetői jogosítványt, azzal, hogy kösse be szoroson a gyermekét, s később este ne igen furikázzon vele.

*

Cirkuszba vittem Petikét.
Itt járt a világ talán legjobb cirkuszi együttese: a Kínai Nagycirkusz.
Az első sorban ültünk.
Előttünk a színesen pörgő, látványos kavalkád. A ritmus, a hajlékonyság, a robbanékonyság, a merészség csodája.
Mindketten tátott szájjal bámultuk a produkciókat. Ráadásul, mivel az első sorban ültünk, a színpadra beszökkenő,

ferde szemű tündérek, keleti Puckok, Arielek, koboldok és manók rámosolyogtak az én Petikémre. Az egyik futtában még egy pusztit is adott a szőke fejceskéjére. Elképesztő bicikliszámot láttunk. Tizenhat lány egy biciklin.

A talajon úgy pörögtek, szaltóztak, repültek a tündérek – „kiknek lába nyomtalanul úzi homokján a fogyó tengert” –, hogy apró, piros bőrcipőik szinte nem is érintették a porondot.

És a kupolában, fenn, egészen magasan a műcsillagos égbolton, úgy szálltak trapézzról trapézra, kézből kézbe úszva, pörögve és szaltózva, mint pajkos égi lények, szilfek és najádok a mesékben.

Soha még ilyen lélegzetelállító mutatványokat nem láttam ezen a porondon...